

1961 – Valgretsaldern nedsat til 21 år

Valgretsaldern blev sænket fra 23 til 21 år i 1961. Årsagen til ændringen var et politisk ønske om en ens aldersgrænse for myndighed og valgret.

Baggrund

I 1961 var valgretsaldern 23 år, og myndighedsaldern var 21 år. For at harmonisere myndighed og valgret besluttede et stort flertal i Folketinget at nedsætte valgretsaldern til 21 år. Folketinget besluttede at sende forslaget til folkeafstemning den 30. maj 1961.

Flere var bekymrede over en Gallup-undersøgelse fra november 1960, hvor hele 76 procent af de adspurgte var afklarede på deres holdning til valgretsaldern, heraf ønskede 45 procent at fastholde 23-års valgret, mens kun 31 procent ønskede en 21-års valgret.

Folkeafstemningen

Kun 37,3 procent af de stemmeberettigede afgav deres stemme ved folkeafstemningen. Flertallet af disse, 20,3 procent, var for en sænkelse af valgretsaldern. Nej-stemmerne udgjorde kun 16,6 procent, og kunne altså ikke mønstre de 30 procent af de stemmeberettigede, der skulle have stemt imod forslaget, for at det kunne bortfalde jf. grundloven.

Valgretsaldern kunne dermed sænkes til 21 år for valg til alle

fortsættes... 

FOLKETINGETS SAMMENSÆTNING I 1961

Folketingets sammensætning efter Folketingsvalget den 15. november 1960. Kun danske partier er medtaget.

Partier	Partileder	Stemmer	% af stemmetal	Mandater
Socialdemokratiet (S)	Viggo Kampmann	1.023.794	42,1 %	76
Venstre (V)	Erik Eriksen	512.041	21,1 %	38
Det Konservative Folkeparti (KF)	Poul Sørensen	435.764	17,9 %	32
Socialistisk Folkeparti (SF)	Aksel Larsen	149.440	6,1 %	11
Det Radikale Venstre (R)	Jørgen P.L. Jørgensen	140.979	5,8 %	11
De Uafhængige (DU)	Knud Kristensen	81.134	3,3 %	6
Danmarks Retsforbund (DR)	Kollektiv ledelse	52.330	2,2 %	0
Danmarks Kommunistiske Parti (DKP)	Knud Jespersen	27.298	1,1 %	0
Slesvigsk Parti (SP)	Hans Schmidt	9.058	0,4 %	1

Valgdeltagelse 85,8 %

forsamlinger, og vælgerkorpset blev følgelig udvidet med 8,7 procent.

Myndighedsalder & valgretsaldere

Udover at valgretsaldere altså blev nedsat til 21 år, betød nedsættelsen at der – for første gang siden 1834 – blev skabt sammenhæng mellem valgretsaldere og myndighedsalder. Således havde Landstinget i 1920 underkendt en sammenhæng mellem valgretsaldere og myndighedsalder. Og ved den seneste folkeafstemning om valgretsaldere i 1953, hvor man kunne vælge mellem 21 og 23 som valgretsaldere, var myndighedsaldere heller ikke afgørende i forhold til udfaldet, som blev en valgretsaldere på 23 år.

REGERINGSMAGTEN I 1961

Socialdemokratiet, det Radikale Venstre og Retsforbundet havde regeringsmagten fra den 21. februar til den 18. november i 1960, herefter udtrådte Retsforbundet af Kampmann I-regeringen. Kampmann II-regeringen fra den 18. november 1960 til den 3. september 1962 bestod følgelig af Socialdemokratiet og det Radikale Venstre. Viggo Kampmann (S) var statsminister og Jens Otto Krag (S) var udenrigsminister. Indenrigsminister, med ansvar for valgret, var Hans R. Knudsen (S). Han blev afløst af Lars P. Jensen (S) den 7. september 1961.

FOLKETINGET BEHANDLING I 1960 / 61

Behandlingen af *Lov om ændring af valgretsaldere til folketing*. Forslagets ordlyd var: *Valgretsaldere til folketing fastsættes til 21 år.*

Dato	Instans	Behandling
13.01.1961	Folketinget	FremSAT af Indenrigsministeren, Hans R. Knudsen (S)
26.01.1961	Folketinget	1. behandling Lovforslaget mødte ubetinget tilslutning fra S, RV, SF og KF. Venstre kunne ikke enstemmigt tiltræde. De uafhængiges ordfører gik imod.
14.04.1961	Folketinget	Betænkning Et mindretal fra Venstre mente at folkeafstemningen om Valgretsaldere skulle holdes sammen med kommunalvalget i 1962.
20.04.1961	Folketinget	2. behandling
25.04.1961	Folketinget	3. behandling Forslaget blev vedtaget med 118 stemmer mod 4 (medlemmer af de uafhængige). Fem fra Venstre (Nielsen, Heilesen, Foged, Hauch og Poulsen) samt en uafhængig (Mose Hansen) undlod at stemme.
30.05.1961	–	Folkeafstemning
16.06.1961	–	Loven stadfæstet (Lovt. 207)

FOLKEAFSTEMNINGEN I 1961

Folkeafstemningen om ændring af valgretsaldere fra 23 år til 21 år, foretaget den 30. maj 1961.
Resultat: Valgretsaldere sænkes til 21 år.

	Antal gyldige stemmer	Procent af samtlige stemmeberettigede	Stemme procent	Stemme procent (samlet)
For	586.113	20,3	55,0	
Imod	479.146	16,6	45,0	37,3

HVAD SAGDE POLITIKERNE I 1961

Citater om valgret fra Folketingets sagsbehandling i 1961.

Hans R. Knudsen, indenrigsminister, ved fremsættelsen af lovforslaget i Folketinget:

"Det er imidlertid regeringens opfattelse, at befolkningens stilling til spørgsmålet om valgetsalderen efterhånden har ændret sig så meget, at det nu synes rimeligt og naturligt at søge valgetsalderen nedsat til 21 år, således at den fremtidig falder sammen med den almindelige myndighedsalder."

Henning Rasmussen, Socialdemokratiet, ved 1. behandlingen af lovforslaget i Folketinget:

"Jeg skal ikke fremsætte historiske betragtninger i stor målestok. Det kunne være fristende at gøre som repræsentant for den generation, der var med til at modtage løfterne i tiden umiddelbart efter besættelsen om, at nu skulle der ske noget på det her område."

"De mennesker på 21 og 22 år, som man nu ønsker at give valgret, er medborgere, der på alle andre områder end lige bestemt dette har fulde rettigheder og forpligtelser. Det er mennesker, hvis ret til at stifte hjem og sætte børn i verden og alt i den forbindelse, er fuldt ud anerkendt."

"Det er mennesker, der igennem flere år, har betalt deres fulde andel af de skatter, afgifter og andet der skal betales. Det er måske tilmeldt sådan, at en stor part af de unge mennesker gennem ungdomsskatten har skullet betale mere, end andre samfundsgrupper har skullet betale."

"Det er en gruppe som alle andre borgere i samfundet, og de er fuldt ud berettigede og fuldt ud forpligtigede til at rette sig efter og til at nyde berettigelse af de love og regler, som det høje ting fastlægger for alles færden her i samfundet."

"Det er nok unge mennesker, men det er samtidig voksne mennesker, der givetvis er mere vidende, har flere kundskaber, end unge i samme alder havde for år tilbage."

Harald Nielsen, Venstre, ved 1. behandlingen af lovforslaget i Folketinget:

"Ved et stykke tid at have rådet over egne sager vinder man større erfaring og modenhed og bliver dermed bedre skikket til også at bestemme med om andres sager."

Poul Sørensen, Det Konservative Folkeparti, ved 1. behandlingen af lovforslaget i Folketinget:

"Med de ældre årganges talmæssige vækst i vort samfund, mener vi også at der er en saglig begrundelse for at give en yderligere del af dansk ungdom indflydelse på lovgivningsarbejdet."

"Det Konservative Folkeparti har den opfattelse, at den megen tale om de minusser, man nu og da kan pege på hos kredse indenfor dansk ungdom er meget overdreven, ..."

"Hvorfor skal dansk ungdom være ringere stillet end ungdommen i mange andre lande? Det mener vi ikke er rimeligt, ..."

Hilmar Baunsgaard, det Radikale Venstre, ved 1. behandlingen af lovforslaget i Folketinget:

"Det kan måske være formålstjenligt at tage et sådant sammenligningsgrundlag ... at vi i Danmark har en højere valgetsalder, end det er almindeligt i de fleste andre lande."

"Jeg er i øvrigt af den opfattelse, at selve spørgsmålet om de unges interesse for valgetten og for at deltage i et folketingsvalg ikke er det rigtige grundlag for en almindelig principiel og en almindelig demokratisk vurdering."

"Skal man tale om det rigtige grundlag for en stillingtagen, kan det godt fremføres her som noget absolut glædeligt, at man i Dansk Ungdoms Fællesråd i enighed mellem politiske og upolitiske ungdomsorganisationer er mødtes i ønsket om en gennemførelse af 21-års valgetsalderen."

HVAD SAGDE POLITIKERNE I 1961

Aksel Larsen, Socialistisk Folkeparti, ved 1. behandlingen af lovforslaget i Folketinget:

"Man kan vist let blive enige om, at 21-årige i hvert fald er modne nok til at have en mening om, hvordan samfundet skal styres, og modne nok til at give denne mening til kende."

"Jeg er aldeles sikker på, at man vil godkende 21-års valgretsalderen, når Folketinget har vedtaget den."

Aksel Larsen, Socialistisk Folkeparti, ved 2. behandlingen af lovforslaget i Folketinget:

"Jeg ville ikke være betænkelig ved at gå endnu længere ned, f.eks. til 18-års valgretsalder."